

Maa- ja metsätalousvaliokunnan julkinen kuuleminen 19.3.2021

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Tervetuloa, hyvät valiokunnan jäsenet! Tänään meillä on avoin kuuleminen ja vain yksi asia. Tämä avoin kuuleminen koskee kansalaisaloitetta, jonka saimme syksyllä tänne. Aiheena on valkoposkihanhen metsästyksen salliminen. Nimenhuuto todetaan hiljaisena, niin kuin epävirallisissa kokouksissa on tapana. Valiokuntaneuvos kirjaa teidät läsnäolijoiksi.

Mistä tässä kansalaisaloitteessa on kyse? Meillähan valkoposkihanhi on rauhoitettu 60-luvulla, kun se on ollut uhanalainen laji. Voisi sanoa, että sittemmin kanta on runsastunut hälyttävästi. Suomessakin meillä on BirdLifen mukaan 33 000 pesivää paria, ja Suomen yli muuttaa jopa 1,5 miljoonaa yksilöä. Kun vahinkojen korvaukset vuonna 2018 olivat 1,1 miljoonaa, niin viime vuonnahan ne olivat jo 2,9 miljoonaa. Viljelijät, joitten pelloille näitä tuhoja aiheutettiin, eivät ole saaneet näitä korvauksia täysimääräisinä. — Välillä kaikuu jostain joitain ihme ääniä. — Näin ollen esimerkiksi erikoiskasvien, hernekasvien ja muitten, viljely on todella uhanalaista, kun korvauksetkaan eivät ole täysimääräisiä ja katastrofi ja tuho on ihan totaalinen. Samalla valkoposkihanhet aiheuttavat haittaa kaupunkialueilla, puistoissa ja golfkentillä. Ne ovat suorastaan vaaraksi ihmisille, kun ne puolustavat pesäänsä ja sen reviiiriä. Monet puistot ovatkin muuttuneet sellaisiksi, että ihmiset eivät enää oikein voi mennä piknikille ja ulkoilla. Siksi asialle on tehtävä jotakin.

Meidän maa- ja metsätalousvaliokunta ja ympäristövaliokunta järjestivät yhdessä jo vuosi sitten molempien ministeriöitten yhteistapaamisen, jossa vaadimme, että toimiin on ryhdyttävä. Se asia etenikin hienosti, ja syntyi tällainen hanhinyrkki, joka esitti toimenpiteet. Niihin sitouduttiin molemmissa ministeriöissä. Näin ollen valkoposkihanhiin liittyviä poikkeuslupia myönnettiin ensimmäistä kertaa kohtuullisen reilusti. Niitä myönnettiin yli 6 000 kappaletta, ja noin 500 saatiin käytettyä. Mutta paljon lupia jäi myöntämättä. Ehkä näihin lupapäätöksiin lähdettiin liian myöhään. Ja kaikkien yllätykseksi BirdLife-järjestö oli nimennyt tällaisia maaliaueita, ja ympäristöministeriö oli sitten katsonut, että näille levähdysalueille ei voi myöntää poikkeuslupia. Tämäkin on oikeusvaltioperiaatteen kannalta aika mielenkiintoinen ilmiö, että kukaan ei tiennyt etukäteen tällaisesta, että joku järjestö voi määrittää tällaisia alueita. No, joka tapauksessa näitä lupia silloin myönnettiin, ja valiokunnat varmasti ajattelivat, että asiat menevät hyvin eteenpäin. Tähän liittyy myös monia muita toimenpiteitä, kuten levähdysaluepeltoja ja kaikkien muuta. Mutta nyt ollaan kuultu näistä kevään hakemuksista, että kun näitä haettiin jo syksyllä pidemmäksi aikaa, niin niitä myönnettiin vain syksyksi. Sitten on haettu uusiakin keväksi, mutta näihin vanhoihin ei ole myönnetty yhtään ainutta päätöstä tämän vuoden puolella. Kohta alkaa taas hanhien muuttoaika, ja viljelijät epätoivoisina odottavat, että toimenpiteisiin ryhdytään.

Saimme syksyllä tänne eduskuntaan tämän kansalaisaloitteen. Olen todella kiitollinen siitä, että kansalaiset ovat olleet aktiivisia. Nyt käsittelemme tämän kansalaisaloitteen pohjalta tätä asiaa. Meillä on täällä asiantuntijana aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja Jukka Kirjavainen. — Oletteko paikalla?

Kansalaisaloitteen allekirjoittaja Jukka Kirjavainen:

Hyvää huomenta! Kyllä, täällä ollaan.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Tervetuloa! — Ja erityisasiantuntija Jussi Laanikari maa- ja metsätalousministeriöstä, oletteko paikalla?

Eriytisasiantuntija Jussi Laanikari, maa- ja metsätalousministeriö:

Hyvää huomenta! Olen paikalla.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola ympäristöministeriöstä.

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola, ympäristöministeriö:

Hyvää huomenta! Olen paikalla.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Erikoissuunnittelija Mikko Alhainen Suomen riistakeskuksesta.

Erikoissuunnittelija Mikko Alhainen, Suomen riistakeskus:

Hyvää huomenta! Olen paikalla.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

No niin, nyt mennään itse asiaan. — Aloitteen allekirjoittaja Jukka Kirjavainen, oletteko hyvä ja esittelette asianne.

Kansalaisaloitteen allekirjoittaja Jukka Kirjavainen:

Kiitoksia! — Jaan tämän esityksen, minkä olen teillekin toimittanut etukäteen.

Tosiaan heti ensi alkuun haluaisin kiittää meidän kansalaisaloitteen ydinporukkaa. Meillä oli loistava väki siinä taustalla. Saatiin alle kuukaudessa kerättyä nämä vaaditut 50 000 ääntä. Se kertoo siitä, että kyseinen laji on kyllä ollut framilla viime aikoina ja liikuttaa ihmisiä.

Tosiaan valkoposkihanhi oli noin 60 vuotta sitten uhanalainen. Se rauhoitettiin, ja se on ollut yli 30 vuotta täysin elinvoimainen laji. Eli sinänsä tämä rauhoitus ei enää välttämättä palvele eikä ole ihan hetkeen palvellut tarkoitustaan. Suomen pesivä kantakin on viimeisen kymmenen vuoden aikana tuplaantunut. Tämänhetkisen

kantamallinnuksen ja ennusteiden mukaan se tuplaantuu nykyisestä vähintään samassa tahdissa tai allekin, eli noin reilussa 5 vuodessa. Eli kyseessä on erittäin elinvoimainen ja erittäin lisääntyvä laji. Nämä ongelmat, mitä laji aiheuttaa, tulevat vain lisääntymään. Sitten tietysti tuo Suomen läpi muuttava kanta, mikä pesii Jäämeren rannoilla, on jopa noin 1,5 miljoonaa lintua. Sehän ne suurimmat tuhot tuonne viljelyksille aiheuttaa, ja myöskin tämä läpi muuttava kanta jatkaa kasvuaan ennusteiden mukaisesti.

Tässä on sitten alettu, huonosti ehkä näkyy tuo kuva, mutta reilu 10 vuotta sitten ei ollut vielä kevätmuuton aikana yli tuhannen linnun parvia havaittu missään päin Suomea. No, nyt on jo Itä-Suomessa reilusti yli tuhannen linnun parvia, ja etelän ja kaakon kulmalla kevätmuuton aikana havaitaan. Sehän tekee sen, että kun ne linnut levähtävät siellä pelloilla, niin ne tosiaan syövät aivan kaiken, mitä sinne on kylvetty. Se aiheuttaa sen, että tosiaan pitää joka vuosi kylvää näitä peltoja uudelleen, ja sillä on valtavat kustannusvaikutukset, niin kuin näistä korvauksistakin näkyy, ja myöskin ihan ilmastovaikutuksia. Normaalitilanteessa riittäisi usean vuoden välein, noin neljän vuoden välein, kylvö siellä nurmipelloilla, mutta nyt se on pakko tehdä vuosittain, että niistä jotain satoa saadaan.

Sitten saadaan dian vaihto. — Mitähän nyt tapahtui? Nyt jotain tapahtui, täällä on...

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Jos oikein hankala on, niin kaapataanko tämä?

Kansalaisaloitteen allekirjoittaja Jukka Kirjavainen:

Joo, ota vain, jotain tapahtui. Tietokone meni vähän jumiin, että en saa diaa vaihdettua.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Meillä avustava henkilökunta laittaa tämän. Mutta voitte ihan jatkaa suullisesti, niin etenee jo sillä aikaa.

Kansalaisaloitteen allekirjoittaja Jukka Kirjavainen:

Tosiaan, syysmuuton aikaan yli tuhannen linnun parvet ovat jo lähes koko eteläisen Suomen ongelma. Syysmuuton aikaan ajoitetulla metsästyksellä voitaisiin vaikuttaa tosi hyvin jopa kantaa ohjaavasti, jos se olisi tarkoitus. Sen voitaisiin katsoa olevan tarkoitus, että tätä kannan kasvuakin pitää jo alkaa rajoittaa. Sillä voitaisiin myöskin ohjailla näitten lintujen muuttoreittiä.

Näissä poikkeusoloissa nyt sitten pakotettiin, että niitä lintuja jätetään selälleen makaamaan sinne pelloille, ja se on jopa luonnonsuojelulain periaatteiden vastaista. Sen pitäisi perustua kuitenkin luonnon kestävään käyttöön. Tämöisellä täysin syömäkelpoisten lintujen haaskaamisella, selälleen jättämisellä, ei ole pelotevaikutusta. Se voitaisiin tehdä kuvilla ihan samalla lailla, kuvia voitaisiin jättää sinne. Se huomattiin, että niitten tapettujen lintujen pellolle jättäminen ei vaikuttanut muitten lintujen käyttäytymiseen, mutta se aktiivinen metsästys kyllä vaikutti.

Tosiaan, muissakin EU-maissa sinänsä se lähtökohta on se, että siellä Bernin sopimuksessa tämä lintulaji on kaikkien osalta. EU-maissa tätä metsästystä tavalla tai toisella harjoitetaan, eli esimerkkejä löytyy ympäri EU:ta ja niistä voitaisiin ottaa mallia.

Se, että korvauksia maksetaan nyt ympäristöministeriön alalta näistä tuhoista, on sinänsä veronmaksajien kannalta merkityksetöntä, minkä valtion instanssin budjetista niitä korvauksia maksetaan. Se on toki erittäin tärkeää, että niitä tuhoja pystytään kompensoimaan niin kauan kuin niitä tuhoja syntyy. Mutta ymmärrän, että tässä on vaarana se, että joudutaan tuollaiseen poliittiseen kädenvääntöön, että ympäristöministeriö haluaa, että maa- ja metsätalousministeriö ottaa vastuun, ja heillä ei sitten vastaavasti ole niitä miljoonia maksaa näistä tuhoista. Mutta se on rivikansalaisen näkökulmasta kiusallinen tilanne, jos mitään ei voida tehdä sen takia, että olemme niin kuin poliittisessa niskalenkissä tässä asiassa. Toivoisin, että nyt tartutaan toimeen ja oikeasti pyritään löytämään ratkaisuja tähän ongelmaan, tehdään kaikkemme ja sitten myöskin pidemmällä aikatahtimella ajetaan yhdessä muiden EU-maiden kanssa tätä lajin lisäämistä sinne lintudirektiivin liitteeseen II eli metsästettävien lajien joukkoon.

Kiitos ajastanne. Harmillisesti tosiaan en tiedä, mitä teille näkyi, mutta itselläni on edelleen jumissa tuo tiedosto. Mutta toivon, että tosiaan pyritään aktiivisesti löytämään niitä ratkaisuja eikä vain jäädä makaamaan. Tämä on kuitenkin sinänsä hyvin pieni ongelma, mikä luulisi olevan helppo ratkaista maailman ongelmien joukossa, mutta jotenkin on käsittämätöntä, että näinkään pientä asiaa ei saada eteenpäin, järkevälle tolalle.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitoksia! — Siltä se tuntuu allekirjoittaneestakin, kun suojametsästystä naapurimaissa on voitu harjoittaa ja meillä siihen ei olla vielä ryhdytty.

Mutta mennään eteenpäin. Voitteko ottaa sen dianäkymän sieltä pois, niin se ei jumita seuraavia sitten. Eli keskeyttäkää jako sieltä omalta koneeltanne, se on sieltä ruudun yläreunasta. Juu, nyt, hyvä.

Mennään eteenpäin. — Erytisasiantuntija Jussi Laanikari.

Harmillista sinänsä, että nuo diat eivät kaikille näkyneet, mutta täältäkin päästä jostain syystä ei meidän avustajakuntamme saanut niitä jaettua. Mutta asian esittely oli hyvä, ja menemme eteenpäin.

Erytisasiantuntija Jussi Laanikari, olkaa hyvä. Pyydän teiltäkin kohtuullisen tiiviisti, vaikka muistionne oli perusteellinen ja vähän pidempi. — Olkaa hyvä.

Erytisasiantuntija Jussi Laanikari, maa- ja metsätalousministeriö:

Arvoisa puheenjohtaja! Hyvät valiokunnan jäsenet! — Näkyykö tämä esitys sinne?

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Näky ihän hyvin.

Erityisasiantuntija Jussi Laanikari, maa- ja metsätalousministeriö:

Hyvä.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Jari Myllykoski:

Näky sillä tavalla, että siinä sivulla on se tuleva dia, joka pienentää sitä diaa sitten muutoin.

Erityisasiantuntija Jussi Laanikari, maa- ja metsätalousministeriö:

Ahaa. Vähän tarkennan isommaksi. Mennäänkö tämä vain kuitenkin läpi?

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Mennään vain läpi. Siinä on se ”piilota esittäjänäkymä”, mutta...

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Satu Hassi:

Eikö se yleensä mene siitä kuvaruudun kuvasta?

Erityisasiantuntija Jussi Laanikari, maa- ja metsätalousministeriö:

Tämä vaihtaa vain tätä.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Mennään tällä, tämä riittää. Parempi niin, että saamme jonkun näkymän. — Olkaa hyvä.

Erityisasiantuntija Jussi Laanikari, maa- ja metsätalousministeriö:

Valkoposkihanhen metsästyksen salliminen edellyttää liitteen I muutosta. Valkoposkihanhi on lueteltu liitteessä I, jossa ovat erityisesti suojeltavat lajit, ja sitä ei luetella liitteessä II, jossa ovat metsästettävät lajit. Näin ollen valkoposkihanhen metsästys ei ole mahdollista 7 artiklan nojalla, vaan se voi olla ainoastaan 9 artiklan mukaista suojelusta poikkeamista, ja tämä lajin siirtäminen kansallisesti riistalajiksi ei muuta sitä tilannetta mitenkään. Tämä metsästyksen aloittaminen edellyttäisi ensin Bernin sopimuksen liitteen II muutosta ja sen jälkeen lintudirektiivin liitteen I muutosta. Lintudirektiivi ei salli valkoposkihanhen metsästystä ja kannan säätelyä. Ampuminen vahinkojen estämiseksi voi tapahtua vain poikkeusluvalla, eikä lajin siirtäminen kansallisesti riistalajiksi auta tätä mitenkään, vaan se pikemminkin vaikeuttaa sillä tavalla, että riistalajiksi siirtämisellä vaarannetaan viljelijöitten vahingonkorvaukset. Eli lähtökohtaisesti ollaan sitä mieltä, että valkoposkihanhi voidaan siirtää kansalliseksi riistalajiksi, kun laji on siirretty lintudirektiivin liitteeseen II.

Tässä ovat maa- ja metsätalousministeriön linjaukset, eli lyhyellä aikavälillä joustavat poikkeusmenettelyt luonnonsuojelulain piirissä. Siellä on hanhinyrkinkin yhteydessä käsitelty tätä asiaa, eli luonnonsuojelulakiin pitäisi saattaa alueelliset poikkeukset rauhoitettujen lintujen ampumiseksi pelloilta ja mahdollisesti saaliin hallussa pitämiseen

ja hyödyntämiseen. Tärkeintä on taata viljelijöiden oikeusturva eli täysimääräiset ja nopeat korvaukset luonnonsuojelun määrärahoista ja poikkeuslupien nopea käsittely käsittäen myös ampumisen keväällä. Sitten on hanhipellot YM:n rahoituksella, eli siellä on turvepeltoa, jota on tarkasteltu, että ne sopisivat hanhien levähdysalueiksi, ja ne olisivat myynnissäkin, eli otettaisiin mahdollisimman pian ne käyttöön.

Karkotusmenetelmien kehitys- ja rahoitusluonnos on ollut määrärahoista. Sitten sitä liitteen muutosta tulee jatkuvasti pitää EU-kokouksessa esillä ja painetta komissioon, että se liite tosissaan muuttuisi, esimerkiksi parlamentin jäsenten kirjallisin kysymyksiin.

Pitkällä aikavälillä on tämä valkoposkihanhen kansainvälisen hoitosuunnitelman toteuttaminen, eli AEWassa on tällainen jo luotu. Siellä valkoposkihanhi on liitteen sarakkeessa C, eli saa metsästää, mutta Bernin sopimus ja lintudirektiivi tällä hetkellä estävät. Eli sitä painetta on luotava komissioon, että se liite saadaan muutettua. Jos nyt täällä lähdetään siihen, että se siirretään riistalajiksi, niin paine putoaa siellä välittömästi. Tästä on esimerkki olemassa, eli merimetso vuonna 1997 poistettiin liitteestä I, koska suojelutoimet olivat saavuttaneet lintudirektiivin tavoitteet. Ikävää oli vain, että merimetsoa ei siirretty liitteeseen II, vaan se vain tiputettiin liitteestä I. Jos se olisi siirretty liitteeseen II, niin sitä metsästettäisiin tällä hetkellä. Eli toistan vielä, että valkoposkihanhi kansalliseksi riistalajiksi vasta, kun laji on lintudirektiivin liitteessä II.

Valkoposkihanhien ampuminen nyt keväällä vahinkojen estämiseksi. Näissä myönnytyissä Varsinais-Suomen ely-keskuksen poikkeusluvista, jotka ovat jo keväälle käytössä, ei mahdollisteta keväällä ampumista. Näissä päätöksissä on perusteluna, että virolaisilla on ollut tällainen kaksivuotinen tutkimushanke, ja siellä on todettu alustavissa tuloksissa, että ampuminen ei ole sen tehokkaampaa kuin muutkaan karkotuskeinot. Lintumäärät eivät ole olleet siellä Virossa ollenkaan samanlaisia kuin Suomessa, ja tutkimuksen kohdelajit ovat olleet tundrahanhi ja metsähanhi. Tässä päätöksessä kuitenkin todetaan muun muassa Tohmajärven poikkeusluvista, että jos ampuminen arvioidaan tehokkaaksi, eli tämä satovahinkojen ehkäiseminen ja tarvittava ampumisen määrä tunnistetaan, voidaan edellytyksiä kevätampumisen sallimiseksi arvioida uudelleen. Varsinais-Suomen ely:ssä on parhaillaan vireillä 49, vai taisiko viimeisimpiä olla, että on 55 poikkeuslupahakemusta ampumiseen nyt keväällä.

Tässä tuli ihan helmikuun loppupuolella Luonnonvarakeskuksen ja Varsinais-Suomen ely-keskuksen pyytämänä lausunto ampumisen vaikutuksista, ja Luonnonvarakeskus toteaa, että aktiivisten karkotteiden käyttö ei toimi. Jos niitä käytetään, niitten ohella pitää olla aktiivista karkotusta. No, ihmisen tekemänä tällainen lähestyvä karkottaminen on tehokasta, mutta se vaatii jatkuvaa vahtia ja paljon työvoimaa eli on kallista. Suuri osa viljelijöistä ei muitten töittensä ohella pysty tähän karkottamiseen. Varsinais-Suomen elyn syksyn 2019 ampumisraporttien tulokset viittaavat siihen, että jos tätä ammuntaa tehdään samalla paikalla ja siihen yhdistetään myös muuta karkotusta, niin kaikki hanhet pakenevat paikalta. Se vaikutti halutulla tavalla senhetkiseen hanhien käyttäytymiseen. Silloin todennäköisyys hanhien välittömälle palaamiselle peltolohkolle pieneni. Toki tehot pienenevät silloin, kun hanhimäärä kasvoi tuhansiin yksilöihin.

Ensimmäisessä esityksessä tulikin jo esille ongelmia, mitä siellä on. Tämä muuttoreitti on siirtynyt Suomen puolelle. Vahingot ovat kasvaneet muutaman vuoden takaisesta 1,1 miljoonasta lähes 3 miljoonaan, kun yli puoli miljoonaa hanhea viipty lähes kuukauden Kaakkois-Suomessa. Kannan arvioidaan kasvavan lähitulevaisuudessa, joten aika loogista olisi olettaa, että myös vahingot kasvavat merkittävästi. Kun siinä on 10 prosentin kasvu tällä hetkellä, niin vuoteen 2038 mennessä tämä noin 1,5 miljoonan linnun valkoposkihanhipopulaatio saattaa kasvaa jonnekin 8:aan tai 21:een miljoonaan, eli keskiarvo on 13 miljoonaa.

Ja sitten tästä vielä, että peruslähtökohta on se, että luonnonsuojelulain alaiset lajit kuuluvat ympäristöministeriöön ja metsästyslain alaiset, sen rauhoittamat lajit maa- ja metsätalousministeriöön. Rauhoituksesta poikkeamista ohjaa 9 artiklan tiukka sääntely ja oikeuskäytäntö riippumatta siitä, minkä lain piirissä ollaan. Eli jos kanta kasvaa, kasvavatko vahingot samassa suhteessa?

Ja sitten viimeinen dia tässä näin on valkoposkihanhiin korvaamisesta. Jos tämä laji siirretään riistalajiksi, se tarkoittaa korvauksien vaarantumista tai ainakin niiden maksamisen keskeytymistä todennäköisesti useaksi vuodeksi. Jos se siirretään riistalajiksi, se edellyttää riistavahinkolain asetuksen muuttamista ja näiden muutosten hyväksyttämistä komissiolla ennen voimaantuloa. Näissä on yleisperiaate, kun lähdetään muuttamaan kansallisia korvausjärjestelmiä, että silloin niitä korvauksia ei saa maksaa kyseisenä aikana, eli se on tämmöinen standstill-tilanne, kun korvausjärjestelmän muutos on tutkinnan alla.

No, samana aikana voitaisiin kyllä maksaa näitä vähämerkityksellisenä tukena eli de minimiksenä. Mutta siinä on raja 20 000 euroa per kolme vuotta, niin että se näyttäytyy aika ilmeisen mahdottomana vuoden 20 kevään 2,7 miljoonan euron vahinkoihin nähden. Meillä on kokemusta tästä näin, että komissio ei hyväksynyt maatalousvahinkoja. Hirvieläinten maatalousvahingot korvataan nykyään vähämerkityksellisenä tukena, koska komissio ei hyväksynyt niitä. Ja sitten myöskin metsätuhokorvauksien notifiointi vei lähes neljä vuotta aikaa. Nämä ovat vasta nyt siirtyneet maatalousosastolta kilpailuosastolle, niin että me ei voida ennakoita sitä, miten siellä suhtaudutaan niihin.

Myöskin korvausten maksamisen siirtyminen ely-keskuksilta Ruokavirastolle edellyttäisi pysyvää resurssilisäystä ja myöskin määrärahoja ympäristöministeriön pääluokasta maa- ja metsätalousministeriölle. Eli korvaukset ja maksatus on syytä pitää ympäristöministeriössä niiden katkeamisen estämiseksi — ja valkoposkihanhi kansallisesti riistalajiksi vasta, kun laji on lintudirektiivin liitteessä II. — Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitos. — Mennään asiantuntijoissa eteenpäin. Seuraavaksi lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola. Pyydän jo etukäteen vastaamaan myös siihen, onko tätä direktiivimuutosta ajettu eteenpäin, ja siihen, voiko suojametsästystä harjoittaa, vaikka se on siellä teidän ympäristöministeriönne alla, kuten muissa maissa.

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola, ympäristöministeriö:

Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Hyvät valiokunnan jäsenet, en tarpeettomasti toista sitä, mitä siinä muistiossa on sanottu ja mitä tässä on jo aikaisemmin tullut esiin. Koetan vetää yhteen ja pysyä tämän aloitteen käsittelyssä, elikkä ei mennä kovin pitkälle luonnonsuojelulakiin.

Totean ensinnäkin sen, että ympäristöministeriön näkökulmasta valkuposkihanhi on siirrettävissä suojametsästettäväksi riistalajiksi, jos eduskunta niin tahtoo. Se on mahdollista kaikilla niillä kolmella perustelulla, jotka ovat olennaisia, elikkä ekologisesti sekä EU-oikeuden ja kansallisen oikeuden perusteella — ja jo ennen lintudirektiivin liitteiden muutosta.

Tämä perustuu siihen, että ekologisesti lajin kannan kasvusta toki on jo todettu, että se on tahtunut. Se ei ole noin hurja kuin tuossa aiemmin ministeriön edustaja totesi. Se tuskin jatkuu tuollaisena, mutta silti se kanta on vakaa, ja se on niin vahva, että se kestää vakavien vahinkojen estämiseksi tapahtuvan suojametsästyksen — siis suojametsästyksen: nyt ei puhuta varsinaisesta metsästyksestä.

EU-oikeudellisesti puolestaan lintudirektiivi ei määrää siitä, minkä kansallisen lainsäädännön parissa siitä lajista säädetään, niin kuin hyvin tiedetään. Ruotsissa ja Virossa se on riistalaji, ilmeisesti muissakin maissa. Eli olennaista on lintudirektiivin kannalta se, että sen säännöksiä noudatetaan ja ne on saatettu Suomen kansalliseen oikeuteen. Ja siinä kohdassa on todettava, että nämä lintudirektiivin velvoitteet on Suomessa saatettu voimaan niin luonnonsuojelulaissa kuin metsästyslaissakin. Eli tämä peruskehikko poikkeuksien myöntämiseen on molemmissa olemassa. Se itse siirto onnistuu lisäämällä metsästyslakiin se yksi sana muutamaan kohtaan ja tarkentamalla metsästysasetusta, mutta olennaista on se, että sitä tarkennettaisiin niin, että vain suojametsästyksessä vakavien vahinkojen estämiseksi olisi sallittua.

Riistavahinkolaissa puolestaan — siihen viitattiin maa- ja metsätalousministeriön edustajan puheenvuorossa — on säännökset, joitten nojalla valkuposkihanhi aiheuttamat vahingot voitaisiin korvata, elikkä säännös on olemassa jo. Mutta siinä pitää huomioida, niin kuin tuotiin esiin, valtioneuvoston päätös. Tämä sama valtioneuvoston päätös tulee koskemaan kuitenkin nyt vireillä olevaa, rauhoitettujen lajien aiheuttamia vahinkoja koskevaa lakia. Eli ihan täsmälleen sama tilanne on sillä puolella, ympäristöministeriön hallinnonalalla, kuin maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

Itse budjettivarojen siirtohan on tekninen asia, eli näitä on tehty ennenkin. Muistan, että vuonna 98 siirrettiin maakotkan osalta korvausvarat ympäristöministeriöön, kun vastuu siirtyi meille. Tämä on tekniikkaa, jonka eduskunta ratkaisee. Mutta tuo, mitä siihen notifiointiin liittyy, ilmeisesti on nyt niin — ymmärsin niin tuosta maa- ja metsätalousministeriön edustajan puheenvuorosta — että konsultointia ei ole vielä käyty tästä asiasta. Kun on vuoden verran tästä asiasta käyty keskustelua, niin olisi ollut hyvä

tietää, mikä komission kanta on ja miten — kun se korvaussäätely muitten lajien osalta on olemassa — komissio sitten tämän osalta suhtautuu. Se olisi kiireellinen asia.

Puheenjohtaja kysyi, voiko suojametsästystä harjoittaa luonnonsuojelulain nojalla. No, vastaus on "Ei voi". Se ei ole metsästystä, mitä luonnonsuojelulaki sallii. Se laki on suojelulaki. Riistanhoito kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle. Toimialarajat ja vastuurajat ovat hyvin selkeät, eikä tällaista toimivaltajakoa pidä lähteä hämärtämään sen enempää lainsäädännössä kuin varsinkaan poikkeuslupaharkintaa koskevassa viranomaispäätöksenteossa, jossa pitää tarkasti noudattaa lakia. Siellä jos lähdetään löysäämään ja tekemään ikään kuin riistahallinnollisia ratkaisuja, niin se on sitten jo vakava asiaa. Eli miksi näitä ei saa hyödyntää luonnonsuojelulain nojalla?

Luonnonsuojelulaissa tällaisia poikkeusperusteita ei ole esitetty, eikä niihin mennä — sanon suoraan — myöskään uudessa laissa. Tätä asiaa on käsitelty kirjallisessa vastauksessa 674/2020, johonka varmaan olette perehtyneet.

Mutta se, mistä tässä nyt aika vähän on keskusteltu, on se, miten sitä voitaisiin toteuttaa metsästyslaissa, ja olisin toivonut, että siitä keskusteltaisiin, mutta tähän tehtävä kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle. Kuitenkin on pakko sanoa, että se, mitä viime vuodesta on oppia ammennettavana, on tärkeää. Eli ne viime vuoden kokemukset, joihin tässä viitattiin, osoittavat, että yksittäisiin poikkeuslupahakemuksiin perustuva päätöksenteko on liian raskasta, se on liian työlästä, ja ilman mittavaa yksittäisten hakemusasioiden koordinoitua ja yhteensovittamista viranomaispäätöksenteossa se voi johtaa siihen, että nopeat saavat luvat ja muut jäävät, jos sallitte, nuolemaan näppejään. Tähän on nimenomaan Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen poikkeuslupaharkinnassa kiinnitetty erityistä huomiota, jotta yksittäiseen maanviljelijään ei osuisi kohtuuton rasitus. Näistä on otettava oppi jatkopäätöksentekoon.

Eli näkemykseni on, että tässä on syytä löytää luovempia ratkaisuja, jollaisia on jo sorvattu tähän luonnonsuojelulain uudistukseen, johon tässä viitattiinkin. Eli me olemme esittämässä sinne pykälän, jolla mahdollistettaisiin laajemmat alueelliset poikkeukset, joissa sitten voitaisiin tämän lajin tarpeet ja maanviljelijöiden vahinkojen minimointi sovittaa mahdollisimman hyvin yhteen.

Minun on pakko sanoa ihan viimeiseksi asiaksi se, että viime vuoden kevätmuuton sääolosuhteethan olivat poikkeukselliset, niistä johtui tämä lintujen pysähtyminen Suomeen niin pitkäksi aikaa ja ne valtavat vahingot seurasivat niistä. Ne eivät välttämättä toistu tänä vuonna tai pitkään aikaan, mutta ne voivat ihan yhtä hyvin todistua milloin tahansa, eli asia on myöskin meidän näkemyksemme mukaan hyvin tärkeää ratkaista. — Kiitos, puheenjohtaja.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitos. — Mutta ilmeisesti EU-lainsäädännössä ei ole mitään estettä, ettei luonnonsuojelulain piirissä suojametsästystä tai riistan hyväksikäyttöä voi harjoittaa, jos haluamme säätää sellaisen lain tässä talossa.

Mennään eteenpäin. — Erikoissuunnittelija Mikko Alhainen Suomen riistakeskuksesta, olkaa hyvä.

Erikoissuunnittelija Mikko Alhainen, Suomen riistakeskus:

Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Hyvät valiokunnan jäsenet, kiitos tästä mahdollisuudesta esitellä Riistakeskuksen näkemyksiä.

Jaan tästä näytön ja lähden käymään esitystäni läpille. Näkyykö kaikille?

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Hyvin näkyy.

Erikoissuunnittelija Mikko Alhainen, Suomen riistakeskus:

Hyvä. — Taustaa, osin kertauksena. Elikkä valkoposkivanhan on luonnonsuojelun menestystarina ja Euroopan runsaslukuisin hanhi, ja tästä syystä se on Afrikan ja Euraasian vesilintujen suojelusopimuksessa luokiteltu lajiksi, jonka koordinoitu kannanhallinta ja mahdollisesti populaatiokoon vakiinnuttaminen tai pienentäminen ovat erittäin tärkeitä sen aiheuttamien vahinkojen estämiseksi. Ja tämä on käytännön tasolla mahdollista vain sillä, että meillä on kansainvälisesti koordinoitua menettelyä niin poikkeuslupapyyntiin kuin metsästyksen, jotta voidaan katsoa, että verotus on riittävää ja toisaalta sen toteutuessa ei sitten vaaranneta suotuisaa suojelutasoa.

Tämän keskeisenä ongelmana on Bernin sopimuksen ja lintudirektiivin tiukka suojeleminen, joka estää metsästyksen normaalina metsästyksenä EU-maissa. Mutta hoitosuunnitelmassa on pyritty ottamaan huomioon nämä lintudirektiivin rajoitteet ja löytämään luovia ratkaisuja siihen, että myös lintudirektiivin puitteissa voitaisiin voimallisesti puuttua tilanteeseen, jos tahtotilaa EU-maista siihen löytyy.

Kertauksena osin aiemmista esitelmistä: Lintudirektiivin puitteissa tappaminen on sallittu vain 9 artiklan mukaisin poikkeusperustein riippumatta siitä, minkä lain alla se Suomessa on. Ja näitten perusteiden täyttymisen arvioiminen on aivan puhtaasti kansallinen asia. Tässä on todella isoja eroja EU-maiden välillä. Joustavaa tulkintaa edustavat Viro, Ruotsi ja Tanska, joista Virossa se on riistalaji. Muissa maissa se käsittääkseni on enemmänkin luonnonsuojelulain alla, mutta siellä on päästy hyvin käytännönläheisiin poikkeuslupajärjestelyihin, kun on katsottu, että ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Sitten kirjaimellinen, tiukka lintudirektiivin tulkinta löytyy muun muassa Suomesta ja Saksasta, minkä vuoksi yksityiskohtaiset poikkeuslupaehdot ovat olleet viljelijöille ja vahingonkäräjille varsin raskaita.

Ongelman ydinhän tässä lainsäädännössä on siinä, että lintudirektiivin logiikassa näitten suojeltujen lajien osalta tappaminen on se viimeinen käytettävä vaihtoehto, mitä ennen on osoitettava, ettei ole mitään muuta tyydyttävää ratkaisua. Viljelijöille ja paikallisväestölle käytännönläheinen tapa suhtautua asiaan on se, että kun tulee ongelma, poistetaan se sieltä haittaa aiheuttamasta. Tässä on ristiriita, ja edelleen ongelmaa kärjistää se, että meillä on Suomen luonnonsuojelulaissa meidän

näkökulmamme mukaan merkittäviä rajoitteita järkevään toimintaan rauhoitettujen lintujen osalta ja myös lainsäädännön erittäin tiukkaa tulkintaa.

Kokonaiskuva valkoposkihanhessa on se, että me puhutaan tästä Venäjällä pesivästä populaatiosta, joka talvehtii Alankomaissa ja Saksassa. Venäjän tundralla pesivä osa tästä populaatiosta on se suurin, 1–2 miljoonaa lintua, ja kuten on tullut esiin, se on viime vuosina muuttanut muuttoreittään. Se meni ennen vahvemmin Baltian maiden ja Venäjän yli ja on nyt siirtynyt Suomen päälle. Pääsyyinä on ilmeisesti se, että Venäjällä maankäytön muutokset ovat johtaneet siihen, että siellä ei ole enää hyviä kevätluokkialueita. Meillä esiintyy valkoposkihanhi pesivänä myös Suomessa, mutta määrät ovat kokonaisuutena pieniä verrattuna muuttavaan populaatioon. Ne ovat nämä kaupunkialueilla ongelmia aiheuttavat hanhet, ja ne viljelyvahingot koituvat nimenomaan tuosta muuttavasta populaatiosta.

AEWA-hoitosuunnitelmassa on ennustettu kannan kehitystä olettaen, että kannanhallintatoimenpiteitä ei toteuteta. Näitten mallien mukaan tämän vuoden kanta voi saavuttaa jo yli kahden miljoonan linnun rajan, jos mitään ei tehdä. Kuten ympäristöministeriön edustaja toi esiin, on viitteitä siitä, että kannan kasvu on pysähtynyt. Se on totta. Kanan kasvu vaihtelee vuosittain voimakkaasti. Arktisilla hanhilla on huonoja poikastuottovuosia, jolloin kanta ei kasva, ja on erittäin hyviä poikastuottovuosia, jolloin kanta kasvaa voimakkaasti, ja tämä kuvaaja esittää keskimääräistä mallinnettua kannan kasvua. Sen lisäksi Euroopan maissa on viime vuosina lisääntyvässä määrin myönnetty poikkeuslupia ja myös käytetty niitä, joten myös kasvanut tapettujen valkoposkihanhi määrä osaltaan jo hidastaa pienessä määrin kannan kasvua.

Mutta on täysin mahdollista, että vaikka tästä väliaikaisesta hidastumisesta on viitteitä, kanta jatkaa kasvuaan, koska ilmastonmuutoksenkin myötä voi olla, että kanta rajoittavat tekijät vähenevät pesimäalueilla ja talvialueilla, jolloin se kanta saattaa vuosikymmenien saatossa nousta keskimäärin jopa 13 miljoonaan lintuun. Ja tämä on vakava uhka. Meillä on Pohjois-Amerikassa esimerkki lumihanhasta, jonka suojelu meni niin sanotusti liian pitkälle, ja siellä ollaan siinä tilanteessa, että metsästyksen keinoin ei enää ole riittävää kapasiteettia ampua riittävästi. Me olemme itse asiassa Euroopassa jo nyt siinä rajapinnassa, voidaanko vuosittain ampua suuruusluokkaa 200 000–300 000 valkoposkihanhea, mikä on edellytys kannan kasvun pysäyttämiseksi.

Käsittelimme Riistakeskuksessa syvällisesti valkoposkihanhen siirtoa riistalajiksi, ja lyhyellä aikajänteellä näimme siinä oikeastaan vain uhkia ja ongelmia. Keskeisin ongelma on vahingonkorvausjärjestelmän poistuminen, jota ympäristöministeriö on toteuttanut. Meidän käsityksemme mukaan nykyistä menettelyä voitaisiin jatkaakin, kunnes sitten uudet ovat voimassa ja notifioituja. Jos se siirtyy riistalajiksi, riistahallintolain ja metsästyslain käytäntöjen mukaan riistalintujen aiheuttamista vahingoista ei lähtökohtaisesti makseta korvauksia vaan vahingot ennaltaehkäistään metsästyksen keinoin. Toki tätä voidaan muuttaakin, mutta se vie aikaa.

Lisäksi valkoposkihanhi esiintyy erittäin suurissa parvissa ja tilatasolla vahingot voivat tapahtua hyvinkin nopeasti. Tästä syystä ampumisen vaikutus ja tehokkuus ovat heikkoja verrattuna muihin lajeihin. Elikkä on selvää, että tehtiin mitä hyvänsä, merkittäviä vahinkoja tulee maatiloille tapahtumaan, jolloinka on edellytys, että on toimiva ja riittävä vahingonkorvausmenettely, tai muuten on suuri riski sille, että vahinkoalueilla ajautuu karjatiloja konkurssiin.

Myös riistalajina tappaminen on mahdollista vain poikkeusluvin. Käytännössä se tarkoittaa ympärivuotista rahoitusta ja sen jälkeen poikkeuslupabyrokratiaa, jotta sitä voidaan toteuttaa. Ja tässä ovat edelleen riskinä valitukset, kuten esimerkiksi susilupien kanssa on käynyt. Elikkä jos Riistakeskuksen tekemiin poikkeuslupiin tehtäisiin valituksia, ne menisivät täytäntöönpanokieltoon. Siinä olisivat viljelijät hyvin hankalassa välikädessä, kun ei jäisi käteen korvauksia eikä mahdollisuutta ampua.

Edelleen täytyy luonnonsuojelulakia kehittää, jotta voidaan saada vastaavia keinoja käyttöön muiden rauhoitettujen lintujen aiheuttamien ongelmien osalta. Siellä on myös moni laji voimakkaassa kasvussa, ja lähivuosikymmeninä tulee ihan varmasti toimenpidetarpeita.

Lyhyellä aikavälillä on se ratkaisu, että pidetään valkoposkihanhi luonnonsuojelulain alla. Siinä on paljon mahdollisuuksia ja hyötyjä. Ennen kaikkea voidaan nähdäkseni jatkaa sitä nykyistä korvausmenettelyä, joka on viljelijöiden etu, ja sitten kehittää poikkeusluvin ampumista, mistä kuultiin hyvä esimerkki ympäristöhallinnolta. Juurikin tarvitaan alueellinen lupa vahinkojen ehkäisyyn poikkeusluvin ampumalla, joka on käytännönläheinen: voidaan toimia silloin, kun ongelma on läsnä. Ja sitten säädetään mahdollisuudesta näitten poikkeuslupayksilöiden hallussapitoon ja hyödyntämiseen. Ympäristöhallinnolla on tällä hetkellä se paras osaaminen. Sitä tulisi käyttää ja kehittää lähitulevaisuudessa, jotta me saadaan viljelijöitä tyydyttäviä ratkaisuja.

Pitkällä aikavälillä totta kai valkoposkihanhi tulee saattaa riistalajiksi. Mutta se täytyy toteuttaa siten, että me vältetään merkittävät ongelmat elinkeinoille elikkä turvataan viljelijöiden oikeusturva, korvausten maksu ja hyvä hallinto.

Tiivistelmänä: luonnonsuojelulaki mahdollistamaan nämä käytännönläheiset alueelliset poikkeukset sekä syksyllä että keväällä, ammuttujen lintujen syöminen, ja sitten siinä rinnalla tulee ajaa eteenpäin Bernin sopimuksen ja EU:n lintudirektiivin liitteen muutoksia, kuten maa- ja metsätalousministeriön edustaja kuvasi. Näiden jälkeen valkoposkihanhi on tervetullut riistalajiksi. — Kiitoksia.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitoksia. Tässä oli selkeä etenemisjärjestysmalli.

Mennään valiokunnan jäsenten kysymyksiin. Kun huomaan siellä jo edustaja Multalan käden pystyssä, niin aloitetaan hänestä. — Olkaa hyvä.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Sari Multala:

Kiitos, puheenjohtaja! Kiitos aloitteen tekijöille ja kiitos myös asiantuntijoille. Tämä edelleen kuulostaa siltä, että ministeriöillä on eri näkemykset siitä, miten tässä tulisi edetä. Ymmärrän, että se on viljelijöiden näkökulmasta ja aloitteen tekijöiden näkökulmasta aika tuskastuttava tilanne. Jos minä oikein ymmärsin, niin ympäristöministeriö on edelleen sitä mieltä, että kaikki korvausmenettelyt ja muut olisivat mahdollisia myös metsästyslain puolella, kunhan olisi ikään kuin nyt jo tällä väliajalla käyty se keskustelu komission kanssa. Nyt sitä ei ole tehty, ja toisaalta ilmeisesti vaikuttaa siltä, että sekä Riistakeskus että maa- ja metsätalousministeriö ovat sitä mieltä, että tämä ei edes olisi mahdollista. Toki ehkä sitä voitte kommentoida, kun tässä ympäristöministeriö kertoi, että samat valtioneuvoston päätökset koskevat myös luonnonsuojelulain perusteella tehtäviä korvauksia. Miten sitä kommentoitte?

Jotenkin ajattelisin niin, että eikö tässä nyt olisi löydettävissä yhdessä molempien ministeriöiden kanssa se tapa, jolla tämä yhdessä hoidettaisiin siten, että viljelijät saavat korvaukset mutta toisaalta päästään siihen tilanteeseen, jota ilmeisesti kaikki tavoittelevat, eli siihen, että suojametsästys olisi sallittua. Se ei vaatisi ainakaan tällaista valituskelpoista poikkeuslupamenettelyä, vaan kevyemmän menettelyn. Kaikki muutkin karkotuskeinot olisivat käytössä, ja sitten toisaalta myös valkoposkikihanhia voisi hyödyntää ravinnoksi, koska sekin tuntuu aikamoiselta tuhlaukselta, että näin ei voida toimia.

Ja sitten vielä, kun olen ymmärtänyt meidän aiemmista kuulemisistamme, että on kuitenkin hyvin pitkä tie se, että me saadaan valkoposkikihani pois sieltä direktiivin ykkösliitteestä kakkosliitteeseen, miten arvioitte sitä, kuinka kauan siihen menee ja mitä voidaan nyt tehdä sillä välillä? Tämä tilannehan voi olla taas hyvin pian päällä tai sitten ei, mutta kuitenkin on uhka sille, että linnut kohta ovat siellä pelloilla taas. Eli miten hoidetaan tämä kevät? — Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitoksia. — Koetetaan olla napakoita, niin että ehditään sitten saada kaikkien kysymyksiin myös vastaukset. — Edustaja Koponen.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan varajäsen, kansanedustaja Ari Koponen:

Kiitos, puheenjohtaja. — Suvantolalle esittäisin kysymyksiä. Eli onko tarkoitus sallia keväällä karkotus myös ampumalla, ja paljonko on karkotuslupia haettu? Mikä on niiden käsittelyaika, ja onko Varsinais-Suomen elylle osoitettu riittävät resurssit karkotuslupien käsittelyyn? Jos karkotuslupia myönnetään myös ampumalla, niin tulevatko luvat voimaan välittömästi mahdollisista valituksista huolimatta, kuten viime syksyn lupien osalta toimittiin?

Ampumisen tehokkuuteen liittyvästä tutkimuksesta olisin kysynyt, onko siitä pyydetty Lukelta nopeaa tutkimusta ja miksi elinvoimaista lajia edelleen suojellaan tiukasti eikä poikkeuslupia olla halukkaita myöntämään jouhevasti. — Kiitos, puheenjohtaja.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitos. — Edustaja Hassi.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Satu Hassi:

Kiitos, puheenjohtaja! — Nyt viime vuoden elokuussahan tällainen valkuposkihanhien aiheuttamien haittojen ja vahinkojen vähentämisraportti julkaistiin, ja sen toimenpiteitä ollaan nyt panemassa käytäntöön. Ensisijaisesti maa- ja metsätalous- ja ympäristöministeriön edustajilta haluaisin kuulla näkemystä siitä, missä aikataulussa on odotettavissa käytännön tuloksia näkyviin näistä toimenpiteistä.

Nythän on alkamassa tämä lintupeltokokeilu. Sen ohjaustyöryhmän ensimmäisen kokouksen pitäisi olla ihan pian. Nyt viime vuonnahan näitä poikkeuslupia valkuposkihanhien ampumiseen annettiin kuutisen tuhatta, mutta sitten joitakin satoja käytettiin näistä luvista. Senkään perusteella nyt välttämättä, jos toimintalinja olisi pelkkä ampuminen, se ei ehkä ratkaisisi koko tätä asiaa. Missä määrin nyt ministeriöissä on optimismia sen varsinaisen asian suhteen eli sen, että viljelijät voisivat jatkaa viljelyä ilman vahinkojen vaaraa ja vahinkojen sattuessa sitten saada korvaukset? Missä määrin tämän viime elokuussa esityksensä jättäneen työryhmän vaikutuksia... Miten toiveikkaasti suhtaudutte siihen, että ne auttavat? — Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitos! — Ja seuraavaksi edustaja Myllykoski.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Jari Myllykoski:

Kiitos, puheenjohtaja! — Tässä on hyviä kysymyksiä jo esitetty, mutta itse asiassa kysyn ministeriöiden edustajilta, olisiko aika katsoa vahinkojen korvaussummia ja lakata kinastelemasta siitä, kuka maksaa, mistä maksaa. Minun mielestäni on kohtuutonta, että maksetaan miljoonia. Jos meillä perustellaan poikkeuslupien käsittelyä ja viiteen kuukauteen ei tapahdu mitään, niin kyllä varmaan miljooniin löytyy parempaa kuin hanhipeltoja. Ja sitten lupien käsittelyn aikojen vähentämiset: minun mielestäni tämä on häpeällinen tilanne, että me emme pysty resursoimaan riittävästi asiantuntevia lupakäsittelijöitä, kun sitä käsittelyruuhkaa on varmasti tulossa sitten muidenkin lintujen osalta jatkossa. Toki rannikolla ne merimetsot nyppivät kyllä sielun syvintä, kun siihen ei ole pystytty saamaan ministeriöiden välillä minkäänäköistä ratkaisua. Mutta paljonko tarvittaisiin henkilöresursseja, jotta nämä luvat voitaisiin kohtuullisessa ajassa käsitellä?

Ja toisena näkemyksenne, kun olen nyt kerännyt yli sata nimeä lakialoitteeseen valkuposkihanhien ja merimetsojen haltuun ottamisesta ja kun minulle on kuitenkin koetettu jossakin kohtaa kertoa, että sen pitäisi olla jo nyt mahdollista — niin että nimimerkillä "Olenko kerännyt turhaan".

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitoksia! — Ja edustaja Norrback.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Anders Norrback:

Kiitos, puheenjohtaja! — Paljon kiitoksia aloitteen tekijöille ja esittäjille. — Semmoinen kysymys: Meillähän tämä on epäonnistuminen meidän politiikassa. Ja hyviä kysymyksiä on tullut, en tule toistamaan niitä. Mutta olen ainakin merimetson osalta ihan ruohonjuuritasolta kuullut, että pikkasen ihmetyttää Suomen kanta, kun ei hoideta tätä tarpeellista rajoittamista. Onko valkuposkihanhen osalta tullut kansainvälisesti eli muilta mailta kysymyksiä, miksi me annetaan meidän kantojen kasvaa, kun se kuitenkin on sellainen laji, joka liikkuu monessa maassa? — Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitos! — Ja itse toistan vielä kysymyksen, johon en saanut vastausta: onko mitään EU:n asettamaa estettä sille, että luonnonsuojelulain alla, samoin kuin Ruotsissa, voitaisiin suorittaa suojametsästystä, ja onko mitään EU:n asettamaa estettä sille, että metsästettyä lintua, ammuttua lintua voitaisiin hyödyntää, mikä olisi kaiken eettisyyden näkökulmasta järkevää ja ruokahävikin poistamisen näkökulmasta järkevää?

Maa- ja metsätalousvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Ritva Elomaa:

Puheenjohtaja! Minullakin olisi vielä kysymys.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Pahoittelut, että en huomannut. — Varapuheenjohtaja Elomaa.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Ritva Elomaa:

Kiitoksia, puheenjohtaja! — Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja asiantuntijoille. — Tämä on tärkeä kuuleminen, totta kai. Pelkällä ampumisella ilmeisesti tätä asiaa ei pystytä hoitamaan. Kysyisin sitä, että eikös ministeriöillä pitäisi olla yhteneväinen ajatus mielessään, kun tätä asiaa EU:hun nähden ajetaan, jotta tähän tulisi joku ratkaisu. Ja mielelläni kuulisin myös siitä, miten nämä muut karkotustoimet ovat toimineet. Eikös koiriakin ole käytetty tähän? Ja sitten vielä vaan toteamus ja kommentti, että totta kai se on niin, että viljelijä ei saa olla huolissaan siitä, että tulee joku viive korvauksille. Sitä ei saa tietystikään vaarantaa missään muodossa. — Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitos! — Ja nyt en näe enää muita kysymyksiä, mutta vielä senkin kysymyksen toistan, kun en saanut vastausta, onko tätä direktiivin liitteen muutosta ajettu EU:ssa. — Mennään napakoihin vastauksiin. Ehkä aloitteen allekirjoittaja viimeisenä voi kommentoida lyhyesti, mutta aloitetaan sieltä ministeriöistä. — Maa- ja metsätalousministeriöstä Laanikari, olkaa hyvä.

Erityisasiantuntija Jussi Laanikari, maa- ja metsätalousministeriö:

Kiitoksia. — Tässä edustaja Multala totesi, että ministerit ovat tässä olleet eri mieltä. Näin on oltu eri mieltä aika pitkälle ennen valkuposkihinhinyrkin työryhmätyötä, jossa minun nähdäkseni päästiin yksimielisyyteen siitä, että lyhyellä aikavälillä ne toimet tehdään luonnonsuojelulain puolella ja laji säilyy siellä ja sillä varmistetaan ne korvaukset. Mutta nähtävästi palataan takaisin siihen, että ympäristöministeriössä halutaan lajia edelleen siirtää maa- ja metsätalousministeriöön, jolloin vaarannetaan nämä korvaukset.

Mitä tulee notifiointikysymykseen: me ollaan petovahinkojen korvaukset ja hirvivahinkojen korvaukset notifioitu ja niistä saatu komission päätökset. Jos sitä halutaan lähteä muuttamaan, se vaatii uuden prosessin, jossa tämä laji pitää lisätä sinne, ja tänä aikana ei voida niitä korvauksia maksaa. Ympäristöministeriöllä on tällä hetkellä korvaukset siinä tilassa, että siellä maksetaan korvauksia niin sanotusti ei-notifioimattomasta tuesta. Eli kyllä siellä, kun RauLaKoa eli rauhoitettujen lajien korvausjärjestelmää koskeva hallituksen esitys viedään eduskuntaan, se joudutaan notifioimaan. Mutta tässä ei tapahdu mitään katkeamista. Tässä varmistetaan se, että jatketaan niitä korvauksia niin kuin ennenkin. Jos laji tulee maa- ja metsätalousministeriön alle, niin poikkeuslupamenettely jatkuu edelleen samanlaisena kuin se nyt on, ei varsinaista metsästystä laajenneta ollenkaan, ainoastaan korvaukset lakkaavat.

Sitten edustaja Hassi viittasi tämän hanhinyrkin työryhmän toimenpiteisiin. Niitä viedään eteenpäin, mutta niissä vain valitettavasti on aika vähän sellaisia, jotka tähän tilanteeseen, joka keväällä kohdataan, todennäköisesti auttavat. Hanhipeltoja ei rakenneta hetkessä. On todettu, että nämä passiiviset vahingonestotoimenpiteet eivät tehoa. Ainoa mitä tähän mennessä ei ole laajasti kokeiltu, on tämä ampuminen. Ainoastaan viisi prosenttia niistä luvista onnistuttiin käyttämään. Suurin syy siihen, että niitä ei pystytty käyttämään, oli se, että poikkeuslupapäätökset viivästyivät. Syksyllä hanhien pahin muuttokausi oli syyskuussa, ja vasta lokakuussa tulivat lupapäätökset. Nyt keväällä on aivan keskeistä se, että nämä poikkeusluvut saadaan. Ne koskevat nimenomaan ampumista, koska ne kaksivuotiset luvat eivät sisällä mitään äänikarkotteita eikä ampumista. Siellä on vireillä lupahakemuksia, ja niillä voidaan vaikuttaa siihen, millaiset vahingot tulee nyt keväällä olemaan.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Mennään eteenpäin, ja kun muistatte, niin vaikka jatkatte, niin että aika ei lopu kesken. Seuraavaksi lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola ympäristöministeriöstä.

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola, ympäristöministeriö:

Kiitos, puheenjohtaja! Ensinnäkin oikaisen muutaman asian.

Ympäristöministeriö ei työnnä tätä maa- ja metsätalousministeriön syliin eikä halua siirtää. Tässä on aloitteen tekijöiden halu siirtää se riistalainsäädäntöön. Minä vain totean, että myös ympäristöministeriön puolesta se on mahdollista. Me olemme sen

asian ratkaisseet siten, että meillä on luonnonsuojelulakiin tulossa säännös, joka mahdollistaa laajemmat alueelliset poikkeusluvut. Sama olisi mahdollista myös metsästyslaissa. Tälläkin hetkellä annetaan poikkeuslupia laajempina kokonaisuuksina, niissä on kymmeniä tiloja mukana. Riistahallinto pystyy täysin samaan kuin ympäristöhallinto. Tämä asia ei siis ole ympäristöministeriön vuoksi tässä valiokunnassa, vaan aloitteen tekijöiden, ja kunnioitetaan sitä.

Toinen asia, minkä oikaisen, on tuo, mitä maa- ja metsätalousministeriön edustaja sanoi: että luvat viivästyivät eikä sen takia voitu käyttää. Ei pidä paikkaansa. Kaikki keväällä tulleet luvat oli käsitelty kesäkuussa, kaikki, yhtä lukuun ottamatta, mitä tuli syyskuun 1. päivästä 15. päivään ratkaistiin siinä ajassa, yksi ainoa jäi, ja niitä oli, puheenjohtaja, aivan valtava määrä. Niitä tuli syyskuun alussa 248, 17 hakemusta, kaikki ratkaistiin syyskuun puoliväliin mennessä. Sen jälkeen tuli vielä lisää, niin että kaikkiaan syyskuussa tuli 375 hakemusta - tilaa, korjaan, nämä ovat tiloja. Eli valtava määrä juuri muuttokauden alettua. Mitä voidaan ihmiseltä vaatia, pitää olla kohtuullinen työ. Tämä minun on pakko oikaista.

Sitten vielä riistalainsäädäntöön, metsästyslakiin, siellä on ilmoitusmenettely olemassa. Olisi aiheellista nyt pohtia, voisiko sitä käyttää siinä. Ympäristöministeriön kannalta tämä asia on kunnossa poikkeuslupien osalta. Me olemme niitä ratkaisuja hakeneet juuri niin kuin siinä työryhmässä sovittiin.

Näitä kysymyksiä oli aika valtavasti. — Koponen kysyi merimetsosta. Siihen emme mene, koska se on eri asia.

Miten tänä keväänä toimitaan? No, niitä poikkeuslupia on siellä 55 auki, ja niistä 30 on sellaisia, että hakijat ovat jo saaneet luvat, ja tässä on tärkeä priorisoida niitä hakijoita, joilla ei ole mitään lupaa. Heidän hakemuksensa tulisi käsitellä ensin. Ongelma on se, että kun ampumisen vaikutuksista, tehokkuudesta on nyt heikkoa viestiä, niin otetaanko keväällä sitä riskiä, että sallittaisiin häiritä muiden lintujen pesintää? Se vaatisi niiden osalta poikkeuksen. Eli ollaan todella vaikeassa tilanteessa. Tämä asia ei ole helppo edes ympäristöministeriölle. Sain, että lupia oli 55 hakemusta ja osa on myönnetty.

Ympäristöministeriön rahoittama tutkimus on käynnistynyt. Se on kaksivuotinen, elikkä nopeasti odotetaan ratkaisuja, tietoa, jota voitaisiin käyttää.

Hassi kysyi optimismista. Emme ole hirveän optimistisia. Tässä on se ongelma, että maa- ja metsätalousministeri kyllä lupasi tehdä jotakin näiden lintupeltojen osalta, mutta tämä sitoumus ilmeisesti siirretään nyt syrjään. Toivoisin, että sieltäkin osoitetaan sitä toimintahalua.

Menen tuohon kysymykseen, joka oli Myllykosken. Oikeastaan siihen vastasinkin. Henkilöresurssitarve: todellakin, niin kuin sain, kesällä ympäristöministeriö antoi yhden henkilötyövuoden lisää, mutta näitä hakemuksia tuli valtavasti sitten syksyllä. Ympäristöministeriö reagoi siihen tarpeeseen: jos tarve on lyhytaikainen, sinne lisäresursseja annetaan hakemuksesta, mutta pitkäaikaiset ratkaisut ovat työ- ja elinkeinoministeriön vastuualuetta, joten heidän täytyy tehdä niitä ratkaisuja. Jos tämä

tilanne jää pysyväksi, silloin budjettiin pitää heidän osoittaa lisävaroja. Tällaista lisäpumpppaamista ei voi koko ajan tulla ympäristöministeriön suunnalta pelkästään, jos tämä on pysyvä tilanne.

Myönnän, niin kuin Norrback sanoi, epäonnistuttu ollaan, se on ihan totta.

Puheenjohtaja kysyi, onko EU:n asettamaa estettä sille, että voitaisiin luonnonsuojelulain nojalla suojametsästä. Tämä on ampumista karkottamiseksi. Termi suojametsästäminen liitetään nyt vain siihen, että sillä torjutaan lintuja. Se on pelote. Se ei ole sinänsä metsästämistä. Jos halutaan lintuja hyödyntää, siihen pitäisi olla peruste, miksi niitä haluttaisiin hyödyntää. Sen pitäisi olla sellainen, että se täyttää lintudirektiivin edellytykset siihen vähäiseen hyödyntämiseen. Mutta siinä me tullaan edelleenkin takaisin siihen toimialakysymykseen, että me emme ole riistahallintoa. Se on periaatteellinen kysymys.

Onko asiaa edistetty EU:n tasolla? Maa- ja metsätalousministeriön edustaja ei siihen viitannutkaan. Meillä on ollut tällainen bilateraali-kokous komission kanssa, mutta me emme ehtineet tätä käsitellä, ja seuraava kokous on huhtikuussa. Siellä tämä otetaan keskusteluun. Mutta niin kuin maa- ja metsätalousministeriön edustaja totesi, merimetsoakaan ei sinne saatu, ja se on niin suuren poliittisen väännön aiheena, että sanoisin niin, että jos tässä halutaan joitakin ratkaisuja tehdä, niin turha jäädä odottamaan sitä muutosta; se voi olla sitten, kun me olemme kaikki eläkkeellä.

Elomaa ihan oikein totesi, että pelkällä ampumisella ei voida hoitaa. Maa- ja metsätalousministeriössä ilmeisesti olisi jokin tutkimus koirien käytön tehokkuudesta karkottamisessa. Olen kuullut, että se on tehokasta mutta työlästä. Lyhytaikaisissa pysähdyksissä, kun lintuja on vähän aikaa, se on varmaan tehtävissä, mutta pitkäaikaisissa, jos se jatkuisi kuukauden niin kuin jatkui viime vuonna, se olisi erittäin haastavaa, se on totta. Mutta olen ihan henkilökohtaisella tasolla yhdeltä riistamieheltä kuullut, että kun koiran kanssa pellolle mene, linnut lähtivät.

Oliko vielä, puheenjohtaja, kysymyksiä, joihin ei ole tässä vielä vastattu?

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kyllä vai ei: Estääkö EU metsästyksen, tai ampumalla lintujen poistamiseen kuten Ruotsissa? Estääkö EU-lainsäädäntö sen luonnonsuojelulain alla?

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola, ympäristöministeriö:

Puheenjohtaja, tämä on kansallinen työnjakokysymys.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kyllä vai ei? Toivon vastauksen: kyllä vai ei?

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola, ympäristöministeriö:

Puheenjohtaja, niitä karkotuslupia ampumalla on myönnetty, niin kuin tässä on moneen kertaan todettu. 6 000:lle linnulle viime syksynä niitä karkotuslupia on myönnetty. — Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitoksia. Näin saimme vastaukset kysymyksiimme siltä osin. Otetaan vielä aloitteen allekirjoittaja Jukka Kirjavainen, olkaa hyvä.

Kansalaisaloitteen allekirjoittaja Jukka Kirjavainen:

Arvoisa puheenjohtaja, arvoisat valiokunnan jäsenet! Minä voisin oikeastaan äskeisestä puheenvuorosta ottaa pari asiaa. Käsittääkseni aloitteen allekirjoittajat eivät erityisesti halua muuta kuin ratkaisun tälle asialle, ja eduskunta tekee sen päätöksen, missä ministeriössä asia käsitellään loppupeleissä, vaikka tässä aloitteessa mainittiinkin maa- ja metsätalousministeriö.

Poikkeuslupia ei saatu ehkä myöskään sen takia, että niihin lisättiin aivan absurdeja erityisehtoja, muun muassa just tämä hyödyntämisen kieltäminen. Se sotii metsästäjien moraalista vastaan, että hyvää riistalintua haaskataan ja jätetään sinne mätänemään ja kettujen ruoaksi pellolle. Samalla lisätään sitten kettukantaa, mikä vaikuttaa muuten paikalliseen pienriistapopulaatioon.

Tähän muuttoaaltoon: Ampuminenhan keväälläkään ei vaikuta juurikaan pesintään, vaikka tuossa sanottiin, että se häiritsee lintujen pesintää. Sehän nimenomaan on vain sen muuton aikaista metsästämistä, jolloin se vaikutus pesintään on aika minimaalinen. — Kiitoksia.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitoksia. Jokainen, joka tämmöisellä hanhipellolla on vierailut, tietää, että sieltä ovat töyhtöhyypät väistyneet jo aikoja sitten. — Edustaja Myllykoski, oliko teillä vielä lyhyt kommentti vai onko vanha käsi?

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Jari Myllykoski:

Kiitos. En ihan saanut vastausta, puheenjohtaja, omaan kysymykseeni siltä osin, että minkälainen tämä haltuunoton rajoitus valkuposkihahille on. Tässäkin keskustelussa on ollut näkemyksiä suuntaan ja toiseen. Eikö sitä todellakaan pöytään saisi laittaa, kun kuitenkin tiedossa on, että rauhoitettujen lintujen osalta merimetsoa on käytetty, on otettu haltuun ja lupaviranomainen on sen myöntänyt, joten ilmeisesti tämmöinen ennakkopäätös kyllä jo löytyy. Mutta mikä meitä estää? Onko se lupaviranomaisen näkemys? Vai onko lupaviranomaisen näkemys johdettavissa luonnonsuojelulakiin, ja sitä mahdollisesti sitten EU:sta päin säädellään? Tämä on minulle vielä vähän epäselvää, ja olisin kiitollinen, jos saisin vastauksen.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Ja vielä edustaja Hassi. Aikataulu on jo mennyt viisi minuuttia yli, eli nopeasti.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, kansanedustaja Satu Hassi:

Kiitos. — Haluaisin vain kysyä, ymmärsinkö oikein, että tämän ns. hanhinyrkin viime kesän, elokuisista ehdotuksista tämä hanhi- ja ruokintapellot on jotenkin vastatuulella, ja että se vastatuuli olisi maa- ja metsätalousministeriössä. — Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Itsekin osaisin vastata tuohon, että ei, mutta otetaan vastaus sieltä maa- ja metsätalousministeriöstä lyhyesti, ja sitten vastaus ympäristöministeriöstä edustaja Myllykosken kysymykseen.

Eriyasisiantuntija Jussi Laanikari, maa- ja metsätalousministeriö:

Kiitos. — Hanhien ruokintapelloista, jotka ovat nimenomaan näitä turvetuotannosta poistuneita alueita: Tässä olemme lähteneet hakemaan sitä omistajanäkökulmasta. Kuka ne tulee sitten omistamaan? Ne ovat Tornatorin omistuksessa, ainakin tämä yksi pelto siellä. Se olisi myynnissä, mutta kuka sen sitten lähtee omistamaan? Siinä on mietitty, voisiko se olla Metsähallitus. Metsähallituksessa ei taas metsätalouspuoli voi ottaa tätä, koska se ei ole taloudellista toimintaa. Eli Metsähallituksessa omistajana voisi silloin olla ainoastaan Luontopalvelut, ja silloin se on YM:n rahoituksella. Toinen vaihtoehto on elykeskukset, jotka voisivat omistaa ne pellot. Eli silloinkin se rahoitus olisi tulossa ympäristöministeriöstä.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Ja ympäristöministeriöstä vastaus.

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola, ympäristöministeriö:

Vastaan Myllykosken kysymykseen elikkä siihen haltuunottoon. Puheenjohtaja, tässä palataan siihen kysymykseen, että luonnonsuojelulaissa säädetään lajien rauhoituksesta ja niiden suojelusta. Siellä ei hyödynnetä niitä lajeja. Se on periaatteellinen kysymys, että se on riistanhoitoa silloin, kun lajia käytetään ravintona. Riistanhoito kuuluu maa- ja metsätalousministeriön toimialaan, ei ympäristöministeriön toimialaan. Tämä on sellainen asia, josta valtioneuvoston ohjesäännön mukaan vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Lainkuuliaisena lakimiehenä pitäydyn kyllä siinä toimivallassa. — Kiitos, puheenjohtaja.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Mutta EU:n estettä sille, että luonnonsuojelulain nojalla poistetut eläimet hyödynnetään, ei ole, eli se on vain kansallinen päätös.

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola, ympäristöministeriö:

Jos saan tuohon vielä tarkentaa, niin sehän vaatii sen poikkeuksen myös siihen hallussapitoon. Tällä hetkellä on hakemuksia, joissa osa hakee lupaa myös hallussapitoon, mutta pääasiassa tavoitteenahan on vahinkojen estäminen, ei niiden lintujen ravinnoksi käyttäminen, ja sen mukaisesti niitä poikkeuksia myönnetään. — Kiitos.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Anne Kalmari:

Kiitoksia. — Kuten ilmapiiristä näkyy, tässä on hieman semmoista kireyttä, mutta silloin kun tämä hanhinyrkki nämä toimenpiteet esitti, olimme mielissämme, että ne yhteisesti sovitaan, ja kyllä täällä talossa sitä edellytetään, että mikä on yhteisesti, poliittisesti sovittu, siinä myös edetään. Ja tiedän, että myös seuraaviin CAP-neuvotteluihin on jo näitä peltoasioita muutettu. Mutta oletamme, että ne toimenpiteet, jotka ovat heti tehtävissä, myös tehdään. On luokatonta toimintaa jos kahdessa kuukaudessa elykeskus ei ole yhtään päätöstä pystynyt tekemään. Odotamme, että kevääksi jo jotakin tapahtuu.

Kiitoksia aloitteen esittäjille, ja täällä jury jää kuulemaan lisää ja pohtimaan asiaa. Kuten kaikki kuulijat kuulivat, asia ei sinänsä ole erityisen helppo, mutta koetamme täällä ratkaisut hakea. Näin ei voi jatkua.

Tämä asiantuntijakuuleminen on päättynyt.